

FRANCISZEK CHOMICZ

1. Dane osobiste (imię, nazwisko, stopień, wiek, zawód i stan cywilny):

Strz. Franciszek Chomicz, ur. 16 maja 1900 r., rolnik, żonaty.

2. i 3. Data i okoliczności zaaresztowania; nazwa obozu, więzienia lub miejsca przymusowych prac:

1 maja 1940 r. zostałem zaaresztowany przez władze sowieckie i osadzony w więzieniu we Wło[dzi]miercu, pow. Sarny. Przesiedziałem tam dwa tygodnie i dwa tygodnie w Równem. Zaaresztowany byłem jako osadnik wojskowy. Następnie zostałem zwolniony z więzienia i wywieziony do wołogodzkiej *obłasti* na przymusowe roboty jako zesłaniec.

4. Życie w obozie, więzieniu:

Podczas pobytu w więzieniu przeprowadzali badania i w stosunku do mej osoby stosowali rozmaite tortury – przystawiali do głowy i piersi broń, wymuszali na mnie, abym oddał broń, zarzucali mi, że w 1920 r. zabijałem bolszewików. Badania odbywały się w nocy, męczyli snem [brakiem snu], stawiali na baczność aż do omdlenia.

Podczas mojego pobytu na przymusowych leśnych pracach stosowali normy. Warunki pracy płatne na swoim wyżywieniu i swoje ubranie. Niemożliwe było przeżycie z rodziną z tej pracy. Warunki mieszkaniowe okropne, w barakach ciasnota, brud.

5. Skład więźniów, jeńców, zesłańców:

Skład zesłańców był narodowości polskiej, byli to osadnicy wojskowi i gajowi Lasów Państwowych. Wszystkich było razem ze mną sto rodzin.

6. Stosunek władz NKWD do Polaków:

Stosunek władz NKWD do Polaków był wrogi. Prześladowali Polaków, szerzyli propagandę komunistyczną i antyreligijną, nie zezwalali Polakom świętować w święta i niedziele. Na Polskę mówili, że już nigdy nie powstanie. Rząd polski prześladowali i stale dokuczali na rozmaite sposoby.

7. Pomoc lekarska, szpitale, śmiertelność:

Pomocy lekarskiej dla Polaków nie udzielali ani też szpitale nie było. Dużo zesłańców polskich umierało, pamiętam, że cała rodzina nazwiskiem Nabita – Michał i pięcioro dzieci – pochodząca z pow. Sarny, zmarła. I wiele innych śmiertelnych było, co nazwisk nie pamiętam.

Podczas przewożenia w pociągach zamkniętych ciasnota, brak powietrza, nie podawali wody, okropne pragnienie, dokuczali w czasie podróży. Przypominam sobie, że w obozie zesłańców sam pochowałem 50 Polaków.

8. Czy i jaka była łączność z krajem i rodzinami?

Łączność z krajem miałem, pisałem listy do rodziny i otrzymywałem odpowiedzi.

9. Kiedy został zwolniony i w jaki sposób dostał się do armii?

Zwolniony zostałem na wolność w październiku 1941 r., udałem się Guzaru [G'uzoru] i wstąpiłem do armii polskiej, 7 Dywizja Piechoty.

Miejsce postoju, 9 marca 1943 r.